

Tot besluit, of wat er nog even uit moest

Graag hadden we aan het eind van dit tweede deel nog een kleine bloemlezing uit de letterkundige produkten over Westerwolde en Onstwedde opgenomen. Het zat er niet meer in. Evenmin als een uitgebreide literatuurlijst met betrekking tot de historie van Westerwolde.

We hadden ons immers vooraf beperkingen opgelegd, wat de prijs van dit historische herdenkingsboek betreft, en daarbinnen hadden we nou niet zo erg veel speelruimte. Daarbij kwam nog, dat de omvang van dit boek zonder extra's al bijna twee keer zo groot was geworden dan we hadden bedoeld, o.a. doordat we een betrekkelijk groot lettertype hebben gebruikt met ruime regelafstand om ook oudere lezers/lezeressen met een minder goed gezichtsvermogen in staat te stellen de tekst vlot te lezen.

Een tweede probleem ondervonden we bij het aaneenrijen van de bijdragen in dit tweede deel. Hoewel elk artikel op zich ons inziens heel best het lezen waard is, moesten we toch proberen er een zekere volgorde in aan te brengen. Aangezien de bijdragen echter op zeer uiteenlopende tijdstippen binnendruppelden - sommige zelfs geheel kwamen te vervallen - en de auteurs qua achtergrond en leeftijd en derhalve qua kennis van het onderwerp nogal sterk van elkaar verschilden, was dat geen eenvoudige zaak.

Toch heeft het samenstellen van dit boek de redactie de nodige vreugde verschaft en daarin heeft ze dan ook de moed gevonden door te zetten tot en met dit slotwoord. We hopen, dat U diezelfde vreugde heeft mogen beleven bij het lezen. Mocht dat niet zo zijn, dan hebben we voor U nog enige regeltjes van dezelfde onbekende "dichter", die deel I besloot.

Na 't lezen van dit boek,
zal menigeen verzuchten:
Het is vergeefs, dat ik hier zoek
naar mijne eigen pennevruchten.
Veel meer is mij ter oor gekomen,
was men bij mij maar komen vragen.
Ik had meteen de pen genomen
om ook mijn steentje bij te dragen.
Tot troost zij U gezegd:
Wij hebben onze pennen neergelegd.
Wacht slechts zo'n eeuw of tien,
laat dan uw eigen boek ons zien!!

Onstwedde

1. O, Wandelaar, hier aan de Mussel-rand,
o, toef eens even. Kent gij dit dorp, dit land?
Kent gij dit volk, dat zwijgend U omgeeft?
En in wiens hart nog d'oude eenvoud leeft.
Een bolwerk van der vaderen geloof,
Wars van verandering en voor verleiding doof.
2. Zijn toren wijst ons op der eeuwen nacht,
Eenvoudig scherp en zonder praal en pracht,
Gehavend door der lange tijden hand,
Opnieuw bevestigd in zijn eer en stand,
Nog immer dreunt daar van zijn hoogen boord
Het klokgelui in diepe toonen voort.
3. Maar toch, het is geen noodkreet meer
Het roept niet meer den landman in 't geweer
Voor vrouw en kind, voor leven, have en goed.
Bezoedeld vaak met kostbaar mensenbloed.
Al leeft d'herinring aan geleden smart
Na eeuwen nog in 't teder mensenhart.
4. Hier plengde eens een wrede Potentaat
Het schuldloos bloed van d'arme onderzaat
En knevelde een volk aan hem verknocht
Totdat de wraak de woeste bende trof
En met hun magt terneder wierp in 't stof.
5. Dit dorp is 't "Unso Wiede" van weleer
Hier woont nog Christen-liefde, rein en teer.
Hier leeft nog immer onverzwakt en groot
't Geloof aan een vergelding na den dood.
't Vertrouwen op een Hoog're wereldmacht,
Die leeft en waakt voor 't menschelijk geslacht.
6. O, Wandelaar, daarom een groet gebracht
Aan land en dorp en 't huidige geslacht,
Dat leeft en werkt hier op der vad'ren grond,
En levensmoed en troost in 't lijden vond.
De kracht en ijver staalde in den nood,
Aan God getrouw, tevreden in den dood.

EISENGIESER - 1895.

Uitg. J. Bakker - Drieberg.

ONSTWEDDER VOLKSLIED

Om de trans van d'oale toorn
ligt et dörp van 't loug en 't wold
goldgeraand mit golvend koorn
poort van 't mooie Westerwold.

Nog altied hebt luu hier vree
stroomt de A deur 't oale laand
stêet 't glanzend vedde vee
stil te dreum'n aan de raand

Stug en stoer en haarde hoed'
man van binn'n haat van gold
koom'n veur wat recht is oet
zo binn'n luu van 't loug en 't wold

Teeg'nslag en stoere tied'n
aame luu van aal beroofd
laangk en slim was 't droevig lied'n
oologsvuur wur hoast nich doofd

Wel en wee hef 'n baande smeed
vasteklonk'n deur de tied
d'eendracht overwon aal 't leed
ook al zucht man 't nich altied

Eens was hier de boas 't veen
sloot 't dörp veur alles tou
man 't volk gung dapper heen
zwaitend wonn'n ze rou veur rou

Denkend aan dit vreund'lik stee
zuch man nich hou 't vrouger ston
zuch man enkel pais en vree
zuch man nich hou 't begon

Dreumend under Juffertoorn
oademt welvoart elk en ain
't is oet zwait en troan'n geboorn
zo reert van hour stain veur stain

Elk en ain wil mit mie zing'n
van dit wonderschone laand
van dai veule gôie ding'n
van dai lange hechte baand.

Tekst: A. A. Raven
Melodie: A. Verschoor-De Raad
N. Knoop.

WESTERWOLDS VOLKSLIED

1. Ik ken een schoon en lief'lijk land,
Met schoone bosschen rijk getooid;
Natuur heeft daar met milde hand
Haar schoonhêen in het rond gestrooid
Daar vormen eiken,forsch en stout
Een kerk van ongekloven hout,
Ja, daar alleen, ja, daar alleen)
Kan men die tempel binnentreên.) 2 x

2. Ik ken een schoon en lief'lijk land,
Het is niet groot, het is niet klein,
Daar stroomt de A langs vrucht'bre rand:
Een zilverdraad door groen satijn.
Daar wordt door zuinigheid met vlijt
De levenstaak volbracht, gewijd,
O, daar alleen, ja, daar alleen)
Kan men Oud-Saksisch erf betreên) 2 x

3. Ik ken een schoon en lief'lijk land,
Daar woont een volk van oude stam
Met helder hoofd en nijv're hand,
Naar buiten stroef, in 't buigen stram;
Daar leeft der oude Saksen faam
Nog voort in volksaard, taal en naam,
O, daar alleen, ja, daar alleen)
Vloeit stil en werkzaam leven heen.) 2 x

Dit lied is gemaakt in 1890 en voor het eerst gezongen op een onderwijzersvergadering in Onstwedde. Daarna zong men het ook in andere plaatsen in Westerwolde.